

савез пчеларских организација црне горе

ПЧЕЛАРСТВО

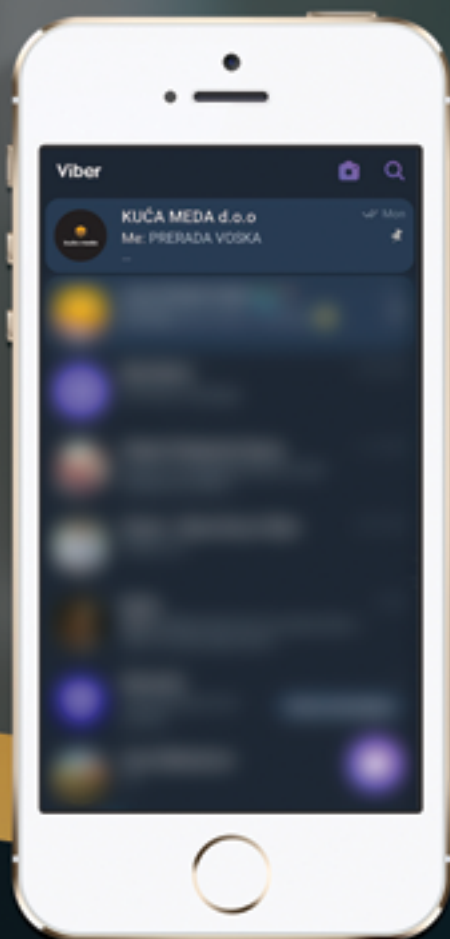
2024.
зелена
матица

број
270

година XXI * подгорица, октобар 2024. * цијена 1€ * за чланове удружења бесплатан

kuća meda
WWW.KUCAMEDA.ME

PRIDRUŽITE SE VIBER GRUPI

Jednostavnim skeniranjem **QR koda** postajete član najbrojnije pčelarske Vajber grupe u Crnoj Gori.

Postani član Vajber grupe i prvi saznaj:

> JAVNI POZIVI I REGRESI

Pravovremeno ćemo vas obavještavati o svim Javnim pozivima i regresima vezanih za pčelarstvo. Dijelićemo savjete i detaljne instrukcije, dokumentaciju i upustva i na taj način ćete iskoristiti sve mnogobrojne benefite.

> PROMOTIVNI KATALOZI

Dijelićemo promotivni sadržaj cjelokupne ponude iz Kuće meda. Kreiraćemo kataloge sa najpovoljnijim cijenama i popustima. Obavještavaćemo vas o novim nabavkama.

> SVIJET PČELARSTVA

Nesebično dijelimo iskustva i savjete. Svi članovi grupe mogu komentarisati i učestvovati u raznovrsnim temama vezanim za pčelarstvo u Crnoj Gori.

POSTANI
ČLAN
SKENIRAJ
QR KOD

QR KOD možete skenirati sa bilo kojom aplikacijom za skeniranje QR kodova.

 +382 68 844 333 @kucamedacg@gmail.com
 Grbe bb, Danilovgrad Crna Gora

SADRŽAJ

НА ТРГУ НЕЗАВИСНОСТИ У ГЛАВНОМ ГРАДУ ОДРЖАНИ ЈУБИЛАРНИ 30. „ПОДГОРИЧКИ ДАНИ МЕДА”	4
У ГРАДУ ПОД ТРЕБЈЕСОМ ОДРЖАНА МАНИФЕСТАЦИЈА „ДАНИ МЕДА”	8
НА 50. МЕЂУНАРОДНОМ САЈМУ ПЧЕЛАРСТВА „ТАШМАЈДАН 2024” У БЕОГРАДУ	11
У МОЈКОВЦУ ОДРЖАНИ XIII ДАНИ МЕДА И ЗДРАВЕ ХРАНЕ	12
КАКО АМБАЛАЖА УТИЧЕ НА ПРОДАЈУ ПРОИЗВОДА	15
МАЛИШАНИ ИЗ ЈПУ „СУНЦОКРИЛИ” ПОСЈЕТИЛИ „КУЋУ МЕДА”	16
У „КУЋИ МЕДА” ОБИЉЕЖЕН ДАН ЗДРАВЕ ХРАНЕ	17
ПРИЧА О ПЧЕЛАРСТВУ ЈЕ УВИЈЕК АКТУЕЛНА	18
ПРИОРИТЕТ – УСПЈЕШНО ПРЕЗИМИТИ ПЧЕЛЕ	20
ТЕХНОЛОГИЈА ПЧЕЛАРСТВА ИЗ ПЕРА МР СЦ. НЕНАДА СТРИЖАКА, ПЧЕЛАРА СА ВИШЕ ОД ПЕТ ДЕЦЕНИЈА АКТИВНОГ ЧЛАНСТВА У ХПС-у	22
ИЗ СВИЈЕТА НАУКЕ: ПОТЕНЦИЈАЛНА УЛОГА МЕДА У ПОБОЉШАЊУ УЧЕЊА И ПАМЋЕЊА	25

НЕЛОЈАЛНА
КОНКУРЕНЦИЈА
ЛАЖНОГ МЕДА

Европска комисија је недавно саопштила да је готово 50% меда на тржишту фалсификовано. Ови подаци би требало да буду више од аларма за политику, која то једина може да регулише одговарајућим законима. На иницијативу Словеније ЕК је промијенила директиву о меду, а ускоро ће мед морати да буде обиљежен и са земљом поријекла, саопштавају из Савеза пчеларских организација Србије (СПОС). Осим тога, постављен је циљ дефинисања усаглашене методе за одређивање лажног меда као и одређивање референтних лабораторија. Али, како кажу, то иде преспоро јер би требало да траје скоро три године. Посљедњи подаци показују да је повећан удио лажног меда. Европско удружење професионалних пчелара (ЕПБА) спровело је истраживање у Њемачкој и установило да је више од 83 медова у хипермаркетима лажна, а иста ситуација је била и у Србији, наводе из СПОС-а. Они кажу да пчеларство неће преживјети нелојалну конкуренцију лажног меда. Зато је крајње вријеме да се предузму озбиљне мјере против лажног меда и да се одмах успоставе координиране методе за откривање лажног меда, као и референтне лабораторије које се баве сумњивим пословима по овом питању. Метода мора да буде таква да је користе инспекције у свим европским земљама како би одмах могле да уклоне сав лажни мед са тржишта. Сви морамо да упозоримо потрошаче на овај проблем, јер мед конзумирамо за јачање здравља, а лажни мед му понекад само штети. Стога упућујемо позив потрошачима у Европи да бирају пчелиње производе, најбоље из локалне средине или бар из наших земаља, навели су из Европског пчеларског савеза. Они су позвали све пчеларске организације у Европи да се удруже како би заштитиле пчеларство на овим просторима.

IMPRESUM

ПЧЕЛАРСТВО
STRUČNO-INFORMATIVNI MJESEČNIK
IZDAVAČ: SAVEZ PČELARSKIH
ORGANIZACIJA CRNE GORE

Adresa: Grbe bb 81412 Danilovgrad,
Telefon: 069/941-505
e-mail: spocg@t-com.me
sajt: www.pcelarstvo.me

ZA IZDAVAČA:
Radule Miljanić

V.D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA:
Branislav Kadić (067991226)
e-mail: ninaivlado@t-com.me

TEHNIČKI UREDNIK: Dragan Lučić

LEKTURA: Nataša Dajković

Redakcijski odbor „Pčelarstva“:
Danilo Vuković, Dragana Šutović,
dr Mirjana Bojanić-Rašović,
Marjan Plantak, mr Radoslav Bele
Zečević, mr Sanida Šabotić-Adžović

POKROVITELJ:
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

Adresa Redakcije:
Grbe bb, Danilovgrad;
ŽR 510-207440-72
CKB, Podgorica
Sa naznakom: Za SPOCG

ISSN 1800-5411

Rješenjem Republičkog sekretarijata za informacije br. 285 od 11. 01. 2001. godine "PČELARSTVO" je upisano u evidenciju javnih glasila Crne Gore. Aktom Republičkog sekretarijata za informacije 04/01-355/2001. godine časopis je oslobođen obaveza plaćanja poreza na promet.

ŠTAMPA:
HKS SPEKTAR
PODGORICA

DRŽAVNA MANIFESTACIJA MEĐUNARODNOG KARAKTERA

Značajan jubilej, 30 godina „Podgoričkih dana meda“, prestižne državne manifestacije, obilježen je međunarodnim sajmom na Trgu nezavisnosti, u glavnom gradu. I ovoga puta sa svojim proizvodima predstavio se veliki broj izlagača meda, pčelinjih proizvoda, opreme za pčelare iz zemlje i regiona.

Tim povodom Milan Bracanović, predsjednik Udruženja pčelara Podgorice, podsjetio je na prvu manifestaciju održanu prije tri decenije.

Ovo je manifestacija koja ima najduže trajanje u poljoprivredi Crne Gore, na šta smo mi u našem udruženju posebno ponosni. Davne 1994, u neposrednoj blizini gdje je nekada bila Robna kuća „Beko“ održani su prvi „Podgorički dani meda“, koje je otvorio jedan od značajnijih pčelara u tom periodu Veliša Vukčević. Kroz naše udruženje prošao je veliki broj pčelara koji su dali značajan doprinos pčelarstvu ne samo u Podgorici, već i u Crnoj Gori, kazao je Bracanović.

On je posebno istakao entuzijaste koji su bili na čelu ove manifestacije i udruženja prethodnih 30 godina.

To su od prvih dana pokojni Čedo Radosinović, koji je dugo vremena bio na čelu Udruženja, zatim u jednom kra-

ćem periodu tu su bili Andrija Radoman i Spasoje Popović, a jedan duži period, do nedavno, na čelu organizacije bio je Mirko Šćepanović.

On je zahvalio svim učesnicima sajma poželjevši im dobar promet i valorizaciju svega što su radili u prethodnom periodu.

Za Borisa Spalevića, rukovodioca Službe za podršku poljoprivredi i ruralnom razvoju Glavnog grada, dobra saradnja njegove ustanove sa pčelarskim organizacijama je vidljiva na svakom koraku.

Naredna tri dana održaće se Sajam pčelara koji organizuje Udruženje pčelara Podgorice sa kojim naša služba ima odličnu saradnju, kao i sa UP „Crnogorska pčela”. Zadovoljstvo mi je što ovdje vidim veliki broj proizvoda i što je Glavni grad omogućio velikom broju pčelara subvencije za nabavku staklene ambalaže, a i u narednom periodu podržavaćemo pčelare, kazao je on i iskazao zadovoljstvo prisustvom ministra poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Vladimira Jokovića.

Resorno ministarstvo godinama i decenijama podržava ovaj sektor koji je, po mom ubjedenju, jako dobro organizovan i koji će i u budućem periodu biti na još većem nivou, kazao je Spalević.

TRADICIJA ŽIVI I TRAJE

Radule Miljanić, predsjednik SPOCG, podsjetio je prisutne da se već tri decenije okupljaju vrijedni domaćini na ovom mjestu kako bi sabrali utiske rada i sezone

KAŠIKA MEDA ZA DOBRO ZDRAVLJE

Podgorički pčelar Andrija Radoman, poznat po proizvodnji provjerenog, kvalitetnog meda, već 27 godina izlaže na podgoričkom sajmu. Navodeći da je ova godina bila dosta lošija od prošle, kaže da su veći pčelari bili prinuđeni da povećaju cijenu meda sa 15 na 18 eura.

Ovdje su pravi pčelari, a pored puta i vjerskih objekata su preprodavci meda. Problem je taj što je kvalitet toga meda upitan, a preprodavci na njemu zarađuju mnogo više nego mi, koji radimo pošteno i mučimo se da bi stvorili kvalitetan med, kazao je Radoman, koji ove godine u ponudi ima med iz Donje Bukovice (borovnica, malina i livada), sa Rijeke Crnojevića i iz okoline Tuzi, gdje je zastupljena paša pelina, drače i zanovijeti.

On savjetuje građane da ujutro uzmu po kašiku meda za jačanje imuniteta, naročito uoči zime, kao i za upalne procese, kako dodaje, dobri su i polen i propolis. Najbolji, ali i najskuplji pčelinji proizvod je, ističe ovaj iskusni pčelar, matična mlječ u medu.

To je proizvod broj jedan. Koriste ga onkološki bolesnici, ali preporučuje se i ženama koje imaju problem da ostanu u drugom stanju, te pospješuje plodnost. Takođe, dobar je i za muškarce. Kupuju ga ljudi koji znaju kolika je zapravo vrijednost tog proizvoda i nije im žao da izdvoje malo više novca za ovaj prirodni lijek. Pčele matičnu mlječ izdvajaju samo u periodu od 7. do 11. dana i to je nešto što je teško izdvojiti, i to u malim količinama. Matična mlječ je jedini pčelinji proizvod koji je kvarljiv i koji ne trpi svjetlost dana i dnevnu temperaturu, pojasnio je Radoman.

na izmaku koju će ovoga puta samo mali broj pamtiti po dobrim prinosima.

Posljedice loše 2024. godine nijesu još konačne i u to ćemo se uvjeriti tek na proljeće iduće godine, kada uvidimo šta je od pčelinjaka preostalo.

Za današnje druženje krivicu snosi Pčelarsko udruženje Podgorice, čije rukovodstvo nije štedjelo truda i vremena da priredi još jednu reprezentativnu pčelarsku smotru proizvoda i opreme koja već odavno ima međunarodni karakter. Po lijepo uređenim štandovima jasno je da tradicija traje na zadovoljstvo izlagača, potrošača i posjetilaca koji će se i ovoga puta uvjeriti u bogat asortiman i kvalitet ponuđenih proizvoda. I to je ono što krase ovo zanimanje da opstaje i pored svih poteškoća. Jedan broj pčelara poslije nekih prošlih i ove godine dolazi u iskušenje – a šta dalje? Na sreću svih nas, mali je broj onih koji odustaju.

Upozoravam nadležne državne organe da pčelarstvo, kao prioritarna grana poljoprivrede, zaslužuje veću pažnju. Imamo značajnu podršku od Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, u koju se uključuju i lokalne samouprave, ali neizvjesnost nas pčelara sve je veća.

Problemi su klimatske promjene, paraziti i bolesti pčela, navala falsifikata koji se nude kao pčelarski proizvodi, uzgoji matica koje ne prati struka, te sve ovo zahtijeva sinhronizovane aktivnosti u planu prevazilaženja pomenutih problema. Uzgred, na osnovu izvještaja Evropskog pčelarskog saveza,

80% uzoraka uzetih iz trgovinskih lanaca Njemačke i Srbije su falsifikati. Zato, dragi moji građani, pazite gdje trugujete i šta trugujete. Samim tim bi trebalo uraditi ozbiljne naučne analize iz oblasti pčelarstva za napredak ove značajne djelatnosti, a do

tada u pčelarstvu neće biti napretka. Nažalost, mi nemamo dovoljno kadrova koji imaju stručno i naučno iskustvo u pčelarstvu, a bez toga ne vidim prevazilaženje pomenutih problema. Na kraju, neka ovaj dan ostane svima u lijepom sjećanju, a pčelarima u budućnosti neka bude berićetno i da nas sve prati sreća na ličnom i porodičnom planu, naglasio je Miljanić.

„Podgoričke dane meda” otvorio je ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Vladimir Joković. On je iskazao posebnu čast i zadovoljstvo prema onome što rade pčelari, jer i sâm potiče iz pčelarske porodice.

Stoga su moje emocije i saosjećanje sa vama na najvećem mogućem nivou. Pčelarstvo i proizvodnja meda je jedno od dvije-tri poljoprivredne grane gdje Crna Gora ima dovoljnost u proizvodnji. No, to ne treba da nas zavara jer treba da idemo više i dalje zato što je Crna Gora podneblje sa velikim mogućnostima povećanja proizvodnje meda, zbog čega imamo mogućnost i za izvoz. Resorno ministarstvo radi za pčelare kroz niz subvencija, pomoći u nabavci određenih proizvoda koji su nužni u pčelarstvu. Naravno, preko IPARD-a možete konkurisati, kazao je ministar i, ujedno, pozvao pčelare da konkurišu.

Imamo podršku i povrat sredstava u visini 60–70%. Sredstava ima dovoljno, pa svi kojima nešto nedostaje mogu da se jave – tu smo da pomognemo. Vrata našeg ministarstva su za sve vas otvorena. Razgovaramo i preko „Kuće meda”, preko vaših udruženja i ono što je veoma bitno, Ministarstvo će preuzeti određene korake u vezi sa jedinstvom pčelarskih udruženja na nivou opština i na nivou Crne Gore, kazao je Joković i dodao da posebno zabrinjava poplava falsifikata.

Zbog toga ćemo, preko Uprave za bezbjednost hrane, pružiti mjere, jer oni koji falsifikuju ne mogu biti jednaki sa vama, nego moraju biti progonjeni, kažnjeni, zato što oduzimaju vama od vašeg poštenog i predanog rada, kazao je ministar.

On je dodao da je jasno da pčelari ne rade samo zbog profita.

PIPERSKI MED SA 420 MNV

I uzorni domaćin sa Pričelja kod Spuža, Radomir Bato Vujović požalio se da je ova godina bila loša.

Pčele sam stacionirao kod Manastira Čelija Piperska, na 420 metara nadmorske visine. To je idealno za njihov boravak kako ljeti, tako i zimi. Ova godina je bila duplo slabija nego prošla. Malo je bolje bilo u Pivi jer su tamo prinosi donekle zadovoljavajući. Sve u svemu, zadovoljan sam. Cijena meda je ista kao i prošle godine, 15 eura. Piperski med je od pelina i drače, dok su pivski cvjetni i šumski, kazao je Vujović.

Bez pravog odnosa čovjeka i pčele, čovjeka i prirode i te ljubavi, siguran sam da mnogi od vas ne bi se bavili pčelarstvom. Vidjećemo šta su vaše mogućnosti i potrebe, da pomognemo, da razgovaramo, da nađemo najbolja rješenja,

kazao je ministar, otvarajući sajam, uz želju „da sljedeća godina bude rodna, da bude dosta pčela, jer to je zdravlje, život, to je budućnost”.

U programu su učestvovali interpretatorka izvorne narodne muzike Tanja Šeter, kao i mališani JPU „Ljubica Popović” iz vrtića „Suncokrili”.

RIJEČ UČESNIKA

Pored meda, na sajmu je bio i jedan broj štandova na kojima su ponuđeni čajevi, kreme, melemi. Fitoterapeut-travar, osamdesetdevetogodišnji Branislav Popović iz Bijele se već 60 godina bavi proizvodnjom melema, krema, sirupa. Prema njegovim riječima, radi se o porodičnoj tradiciji. Njegova pokojna baka raspoznavala je dosta bilja, njegova majka, takođe, pa je i on, sa svojih deset godina, već pokazao interesovanje, učio i prepoznavao bilje i čajeve. Kasnije je svoje znanje upotpunjavao literaturom i učestvovao na mnogim sajmovima.

I u ovim mojim starim godinama radim na tom usavršavanju. Bio sam na Kongresu alternativne medicine u Beogradu, koji je održan prije nekih desetak godina, tako da sam i tu znanje proširio. Išao sam i u Pariz, gdje se nalazi Fakultet herbalne medicine, jedini u Evropi. Tamo sam, uz vrsne doktore, upotpunio znanje, posebno kada su u pitanju kožna oboljenja. Tu sam i saznao da je za kožna oboljenja veoma važno unutrašnje pročišćavanje, tako da

Vesna i Željko Rašević, Trebinje

sam napravio jedan preparat koji ima tu funkciju i koji je veoma efikasan u liječenju. Sve svoje preparate verifikujem, testiram, što se može vidjeti na teglicama na kojima i piše da je pregledao i odobrio Zavod za farmaciju, kaže Popović.

On kaže da jako voli posao kojim se bavi, da se njegovi proizvodi razlikuju upravo zbog verifikacije, a to daje sigurnost kupcu. Ističe preparat protiv pušenja koji daje odlične rezultate.

Najvažnija je odluka da se prestane sa pušenjem. Preparat „Srečko” koristi se, po pravilu, 15 dana, ali ljudi mi se jave već nakon deset dana da me obavijeste da su prestali sa pušenjem. Berem, uglavnom, na planini Orjen, iznad Herceg Novog, koja je naučno dokazano najbogatija travama. Potom u okolini Risna, a bio sam ranije i na Žabljaku. Radeći godinama, uvidio sam da su rezultati još bolji kada se spoji ljekovito bilje sa pčelinjim proizvodom. Moje kreme, melemi i drugo sadrže matičnu mliječ, polen, propolis. Med od žalfije je prirodni antibiotik, jako ljekovita biljka. Proizvodim kreme u koje dodajem neven, smilje, tečna ulja i, naravno, med, dodao je naš sagovornik.

Dragan Batinić, vlasnik pčelarske firme „Batinić”, iz Sokolca kod Sarajeva, redovan je gost sajmova u Podgorici. Firmu su osnovali 1991. godine, a bave se uzgojem pčela, plantažnim uzgojem bilja, zatim sakupljanjem samoniklog ljekovitog bilja i šumskih plodova, kao i izradom preparata

na bazi pčelinjih proizvoda i ljekovitog bilja. Posjeduje organski sertifikat. Na štandu u Podgorici ponudio je kozmetiku, razne medo-biljne mješavine, tinkture, kapi.

Kombinacija pčelinjih proizvoda i ljekovitog bilja. Nudimo kompletnu kozmetiku za lice, meleme za rane, kožna oboljenja, opekotine od sunca, sinuse, bronhitis, naročito sirupe za djecu na bazi borovih iglica, propolis sprej sa ljekovitim biljem, za koji smo dobili pehar Šampion kvaliteta na Tašmajdanu, zatim vitaminske kreme protiv bora, kreme od smilja, lavande, kaže Batinić i dodaje da je redovan posjetilac sajmova u Podgorici, gdje ima dosta prijatelja i zadovoljnih kupaca.

Svi naši navedeni proizvodi sadrže kao podlogu med, vosak, polen, propolis i jedino ko je alergičan ne smije koristiti ove proizvode. Propolis je prirodni konzervans koji reguliše mikrobiološku ispravnost proizvoda i čuva ga od užegnucā, zatim od konzervanasa koristimo ulje bosiljka, majčine dušice, što je isto jako dobro, a imamo i čajeve koje plasiramo u svoje tri radnje, kaže on.

Čajeve beru sami i uz sakupljače. Firma ima dozvolu od Ministarstva poljoprivrede i šumarstva.

U proljeće se raspisuje tender i prijavljujemo koliko nam je koje količine čajeva potrebno, jer zbog dobijene sertifikacije, moramo imati potpunu saradnju sa resornim ministarstvom, kao i sa javnim zdravstvom, kazao je Batinić i istakao da se njihovi proizvodi mogu kupiti u DM marketima u Bosni i Hercegovini.

Veliko iskustvo, svoja laboratorija, prostorije za proizvodnju, supruga – inženjer tehnologije, ćerka magistar farmacije, naš sagovornik apiterapeut, svi sa sertifikatom, najbolja su preporuka, pa zato njihovi proizvodi nađu put do potrošača u Beogradu, Novom Sadu, Vrnjačkoj Banji, Dubrovniku, Hercegovini, Crnoj Gori...

Vesna i Željko Rašević iz Trebinja ponudili su med od borovih iglica, razne vrste likera, sirupa, melema, balsam za usne, tinkture, razna ulja, sapune, preko 40 proizvoda. Prvi put su na sajmu u Podgorici.

Utisak je odličan, pravo gostoprimstvo, što nam je najvažnije, a ostalo će doći, kaže Željko. Kooperanti su Hercegovačke kuće u Trebinju, gdje se nude autohtoni hercegovački proizvodi.

Rašević kaže da su učesnici sajmova u Hercegovini i Crnoj Gori, u Podgorici i Nikšiću, ali i da je ova godina bila jako loša za pčelare, za razliku od prošle koja je bila odlična. Dosta je rada, truda i ulaganja. Ipak, kada se radi s ljubavlju, na sve nedaće se zaboravi, kazao je Rašević.

G.M.

RADULOVIĆ: PREZENTACIJA VRHUNSKIH PROIZVODA I VRIJEDNIH DOMAĆINA

U gradu pod Trebjesom, po tradiciji, a pod pokroviteljstvom Opštine Nikšić i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je i ove godine pčelama i medu posvećen poseban dan. Na platou ispred Robne kuće „Nikšićanka”, bez obzira na lošu pčelarsku godinu, članovi nikšićkog pčelarskog udruženja su priredili izložbu koja je okupila preko četrdeset izložbenih mjesta (šandova). Našli su se na njima pored meda i drugi pčelinji proizvodi, kao i oprema i pribor za rad pčelara. U divnom, sunčanom danu, manifestacija je privukla nekoliko stotina posjetilaca ne samo iz ove, nego i drugih crnogorskih sredina koji su mogli da se namire sa izuzetno kvalitetnim proizvodima, jer je izložba imala i prodajni karak-

IZLAGAČI UGLAVNOM ZADOVOLJNI

Osim meda nudimo i med u saću, propolis, vosak... Med nam je sa područja Duge prema Goliji. Imamo mušterije koje godinama kupuju kod nas, tako da nemamo problema sa plasmanom i prodajom, kazala je **Milica Martinović**, čiji otac se godinama bavi pčelarstvom.

Da je med iz Banjana odličnog kvaliteta tvrdi i pčelar sa tog područja **Milan Kilibarda**.

Pčele su mi u Banjanima, to je stacionarno pčelarstvo, jer ne selim pčele. Banjani su zdrava sredina, gdje nema zagađenja, nema hemije, nema pesticida, tako da je med vrhunskog kvaliteta, ističe Kilibarda.

Međutim, pčelari se nerijetko suočavaju sa brojnim izazovima, a vrlo često vremenske prilike utiču na prinose, mada ni cijene nijesu usaglašene.

Za mojih preko četrdeset godina rada, ovo je dosad najgora godina. Jedva sam „ukrao“, ne izvrao, nego baš „oteo“ od pčela po dva kilograma meda, da bih bar podmirio dio troškova. Svaka godina je sve izazovnije. Pitanje je kakva će biti i ova koja nam slijedi, zabrinuto kaže dugogodišnji pčelar sa Grahova **Jovan Vučković**.

Ni približno prošloj godini po prinosu meda. Imam oko 70 društava. Bilo je oko 500 kilograma meda. Nestabilna je i cijena i uglavnom slaba prodaja. Ja med prodajem po 18 eura, a čujem da se može kupiti i za 12 do 15 eura. Nijesu usaglašene cijene, a sve je poskupilo, podsjeća pčelar **Brano Jovović**.

ter. Pored domaćih pčelara, nikšićki dan meda je okupio kolege iz više crnogorskih opština. Manifestacija „Dani meda“ bila je po svemu pravi praznik, čemu su doprinijeli ljubazni izlagači, nudeći brojnim građanima da, uz priganice i med, probaju rakiiju, vino, likere... Među izlagačima bili su: Ratko Aleksić, po kvalitetu meda najviše nagrađivani pčelar iz Nikšića; dr Dušan Martinović, profesionalni pčelar, koji se pored pčelinjih proizvoda predstavio sa vrhunskim

voćnim rakijama; slično i Brano Jovović; Slobodan Radović, ranije poznati proizvođač matica, sada kao isporučilac opreme i pribora i brojni ostali učesnici koji, bez obzira na broj društava, proizvode vrhunski med. Manifestaciju su dodatno obogatili umjetnička grupa kreativnog centra ART VIVA i narodni guslar Milan Vujović. Prisutnima se najprije obratio Miodrag Radulović, predsjednik Pčelarskog društva „Nikšić“, posebno pozdravljajući ministra poljoprivrede,

šumarstva i vodoprivrede Vladimira Jokovića, predsjednika SPOCG Radula Miljanića, učesnike izložbe, predstavnike pčelarskih organizacija iz drugih gradova Crne Gore, predstavnike sredstava informisanja i prisutne građane.

Ovo je tradicionalna manifestacija koja se organizuje više od dvadeset godina, a povodom Dana oslobođenja Nikšića i ona pokazuje da smo u ovoj djelatnosti veoma uspješni. Podatak da nikšićko pčelarsko društvo broji

oko 250 članova, koji imaju preko 11.000 košnica, svrstava nas u jednu od najbrojnijih i najorganizovanijih pčelarskih organizacija u Crnoj Gori. Manifestaciju koristimo da prezentujemo naše proizvode, prezentujemo naš grad, pokažemo potencijale u ovoj grani, ali i potencijale opštine u razvoju pčelarstva i razvoja turizma. Ova pčelarska godina na području naše opštine bila je izuzetno loša, ali su naši pčelari činili sve kako bi se taj problem koliko-toliko prevazišao.

U ZAVIČAJU

Predsjednik SPOCG Radule Miljanić je naprije uputio pozdrave svim prisutnima, a onda nastavio:

Kad god sam imao priliku za neki javni nastup, bilo u ovim ili nekim sličnim slučajevima, uvijek sam tu obavezu sa zadovoljstvom prihvatao, ali čini mi se da moje obraćanje u Nikšiću ima mnogo veću težinu, jer sam u rodnom gradu, pred svojim. Nikšićki pčelari su kroz minula vremena stekli reputaciju dobrog domaćina. Veoma je lijepo biti danas u Nikšiću i zajednički uživati u ljepoti izloženih štandova i ukusima meda i ostalih pčelinjih proizvoda koji su na njima. Posebno je lijepo što smo ovdje okupili pčelare sa šireg područja Crne Gore i okruženja koji su predstavili svoje proizvode

na najljepši način. Pčele i pčelarstvo nas okupljaju u veliku porodicu prijatelja, koju svi zajedno moramo brižno čuvati i poštovati. Godina je bila loša, najgora u posljednjoj deceniji, prinosi minimalni ili ih nije bilo. Odustajanja nema, nije ga bilo i neće ga biti. Pčelari moraju da učine dodatne napore kako bi izveli iz zime oslabljene pčelarske zajednice. Zato ističem obavezu da istrajno radimo na prihrani pčela i na borbi protiv falsifikovanog meda i ljekova, protiv trgovačkih mešetara i švercera, koji čine veliku štetu poštenim pčelarima.

Ovu manifestaciju otvorio je Vladimir Joković, potpredsjednik Vlade i ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Prenosimo njegovo izlaganje:

Posebno mi je zadovoljstvo što smo danas u jednom ovako lijepom danu u Nikšiću, u danu kada otvaramo i obilježavamo tradicionalnu privredno-turističku manifestaciju. Dobra je prilika da se pčelari povežu, razmijene iskustva i nauče više. Resorno ministarstvo će uvijek biti tu da podrži dane meda. Ovaj događaj, koji tradicionalno okuplja pčelare iz cijele Crne Gore, važan je za sve nas, koji prepoznajemo značaj pčelarstva za razvoj poljoprivrede, očuvanje biodiverziteta i zdravlja naše životne sredine. Pčelarstvo nije samo privredna grana, već je ključna grana za održavanje ekološke ravnoteže, apostrofirao je ministar Joković.

Na kraju je organizator manifestacije u restoranu „Kastel” priredio ručak, najprije za goste i predstavnike pčelarskih društava, a potom i za sve izlagače.

*Pčelarska organizacija
„Nikšić”*

NA 50. MEĐUNARODNOM SAJMU PČELARSTVA „TAŠMAJDAN 2024“ U BEOGRADU

Po tradiciji, u prvoj nedjelji oktobra, Društvo pčelara „Beograd“ organizuje Međunarodni sajam pčelarstva. Ovogodišnji MSP „Tašmajdan 2024“ nije prošao bez nikšićkih pčelara. Njih dvadesetak su posjetili ovu masovnu pčelarsku priredbu, na kojoj su mogli da nauče nešto novo, dokupe dio opreme, pribora, lijekova, druže se sa vrsnim profesorima i pčelarima i razmijene iskustva u radu. Ovo je samo potvrda da su nikšićki pčelari u toku sa svim savremenim trendovima u pčelarskoj praksi. Osvrćemo se na 5. oktobar kada su bili na sajmu u Beogradu (Po mnogima je to najveća pčelarska priredba u Evropi, koju za pet dana trajanja posjeti više od 100.000 građana iz zemlje i okruženja.) Naši pčelari su mogli da posjete brojne štandove sa pčelinjim proizvodima od svih vrsta meda (livadski, planinski, šumski, bagremov, od suncokreta, uljane repice, u saću, sa kombinacijom bobičastog voća...), propolisom, polenom, melemima, pomadama i sl. Bili su u prilici da posjete proizvođače pčelarske opreme i kupe stručnu literaturu. O utiscima sa sajma „Tašmajdan 2024“, profesionalni pčelar dr Dušan

NIKŠIĆANI REDOVNI POSJETIOCI

Martinović, član Upravnog odbora PO „Nikšić“, rekao nam je sledeće:

Od kada sam se ozbiljnije posvetio pčelama, redovan sam posjetilac

ovog oktobarskog, zimskog sajma u Beogradu. Pauza je bila samo u vremenu COVID-19. Prvi put smo počeli sa posjetama na inicijativu našeg bivšeg predsjednika Društva, sada predsjednika Skupštine Vojina Đukanovića i tradicija se nastavlja. Posjeta sajmu našim pčelarima uvijek je dobrodošla, jer su na jednom mjestu mogli da kupe najkvalitetniju i najjeftiniju opremu, pribore, ramove, literaturu i lijekove. Dio opreme se inače mora obnavljati jer se radi o potrošnom materijalu. Mnogi su razmijenili iskustva i razgovarali sa pčelarima iz drugih sredina kako o prinosima, tako i o najboljim tretmanima pčela, o zaštiti od varoe i drugih bolesti. Ove godine nije bilo stručnih predavanja, već se odgovaralo na raznolika pitanja vezana za pčelarsku praksu, ali su prezentovane neke inovacije koje su se pokazale izuzetno korisnim, istakao je Martinović.

PO „Nikšić“

JOVOVIĆU ZLATO

ZLATNA MEDALJA I PEHAR ZA KVALITET NIKŠIĆKOG MEDA

Nekoliko dana uoči beogradskog sajma, uzorni član nikšićkog pčelarskog društva Brano Jovović poslao je uzorak livadsko-šumskog meda na ocjenu stručnoj komisiji beogradskog društva pčelara, inače organizatora ovog masovnog pčelarskog skupa. Tokom sajma Jovović je dobio lijep aber od strane internacionalnog žirija koji je po tom pitanju zasijedao i odlučio da on dobije najviše priznanje za kvalitet svog meda. Tada mu je uručen poveliki pehar i zlatna medalja za proizvod vrhunskog kvaliteta, što se može vidjeti na priloženoj fotografiji.

BOGATSTVO UKUSA I MIRISA NA OBALI TARE

Dani meda i zdrave hrane, 13. po redu, održani su na mojkovačkom trgu, uz prisustvo velikog broja izlagača iz Bijelog Polja, Kolašina, Berana, Petnjice, Andrijevice, Prijepolja, Arilja i grada domaćina. Za vrhunsku organizaciju ove manifestacije postarali su se, pored rukovodstva UP „Mojkovac” i lokalna TO, zatim Sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj ove opštine, kao i pokrovitelji Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, MPŠV, SPOCG, Regionalna turistička organizacija, Mikrokreditno preduzeće „Alter modus”, hotel „Serdar” te medijski sponzori RTVCG, lokalni radio emiter, dnevne novine „Dan”, portal „Mojkovac” i časopis „Pčelartsvo”.

U pozdravnom govoru i srdačnoj dobrodošlici predsjednik mojkovačkog udruženja Duško Jokić je podsjetio prisutne na značaj ovog tradicionalnog druženja ne samo za ovu, nego i druge crnogorske sredine, kao i okruženje odakle iz godinu u godinu dolazi sve veći broj izlagača i posjetioca.

Važnost ove i sličnih manifesta-

cija ogleda se u posjeti kako naših sugrađana, tako i brojnih turista koji pokazuju interesovanje svojim prisustvom, degustacijom proizvoda i kupovinom istih i na taj način je svrstavaju među internacionalne događaje na ovim prostorima. Mojkovac je grad smješten između dva velika resursa i

nepresušna bogatstva prirode, Sinjajevine i Bjelasice, čije obronke krasi svojevrsni pčelinji pašnjaci. Zato sa ponosom možemo kazati da je med sa pomenutih destinacija već odavno prepoznat po kvalitetu i ljekovitim vrijednostima. Naše udruženje, u saradnji sa ostalima iz zemlje i regiona, radi na

potpomaganju, edukaciji, razmjeni iskustava, kao i pomoći pri mnogim poteškoćama, sa kojima se pčelari susrijeću, naročito tokom prolječnih i jesenjih dana. Samim tim čini nam posebno zadovoljstvo što na ovaj dan možemo pokazati plodove svog truda i rada, ugostiti kolege i prijatelje, a istovremeno priuštiti posjetiocima proizvode vrhunskog kvaliteta.

Udruženje pčelara „Mojkovac“ je najstarije u Crnoj Gori, traje i istrajava već punih 80 godina i, evo, kako već napomenuh, organizator je ove manifestacije već 13. godinu zaredom. Ona okuplja sve one koji prepoznaju značaj pčelarstva, značaj prirodnog meda i očuvanja prirode, o čemu se udruženje posebno stara, jer, dragi prijatelji, pčelarstvo nije samo zanat ili hobi, obratio se Jokić prisutnima i naglasio da je pčelarstvo ljubav i poštovanje prema prirodi, njenoj zaštiti i očuvanju, kako bi ona uzvratila plodovima koji se mogu naći na štandovima izlagača.

On je sa zadovoljstvom konstatovao da je danas pčelarstvo i među opštinskim prioritetima, čime postaje razvojna šansa i značajan predstavnik grada u ovoj djelatnosti.

I ovoga puta smo u prilici da probamo i kupimo proizvode, kako članova našeg udruženja, tako i izlagača iz ostalih opština Crne Gore i dva izlagača iz regiona, što je veoma značajno za buduće susrete. Mi ćemo se i dalje truditi da promovišemo naš grad, državu Crnu Goru i naše proizvode na drugim sajmovima, rekao je Jokić i zahvalio izlagačima, gostima, medijima te opštinskim i državnim subjektima, koji su na bilo koji način uveličali svečanost na mojkovlačkom trgu, a posebno dugogodišnjim kolegama i osvjedočenim prijateljima iz Prijepolja i Arilja, zahvaljujući kojima je ovaj događaj dobio prefiks međunarodni.

PODRŠKA SPOCG I LOKALNE UPRAVE

Predsjednik SPOCG Radule Miljanić u superlativu je govorio o naporima domaćina u pripremi i realizaciji još jedne divne manifestacije, čime je Organizacioni odbor položio novi ispit na polju razvoja i afirmacije pčelarstva na sjeveru Crne Gore.

IZLAGAČI

Veselin Rakočević (ručni radovi „Rakočević“), Miroslav Medojević (imanje „Medojević“), Sanja Rugovec (nakit), Vanja Trifunović (narodna radinost), Ćeman Rahman (pčelar), Sabaheta Novelić (narodna radinost), Naja Fuštić (gazdinstvo „Fuštić“), Miloš V. Cmiljanić (pčelar), Raza Bučan (narodna radinost), Zorica Rakočević (domaći sokovi), Duško Jokić (pčelar), Refik Hadžibegović (pčelarsko gazdinstvo „Hadžibegović“), Veljko Đurović (pčelar), Cica i Miloš Čabarkapa (pčelarstvo „Čabarkapa“), Radovan Delić (pčelarstvo „Delić“), Milica Kadović („Bio Bee“), Stanija Braunović (Ijekovito bilje), Pujo Čobeljić (pčelarstvo „Čobeljić“), Milija Madžgalj (pčelar), Dragan Đurković (pčelar), Alter Modus (mikrokreditno preduzeće), Miloš Bulatović (pčelar), Duško Rakočević (NVO „Srce“), Velibor Cmiljanić (pčelar), Radonja Vuković (TO Mojkovac), Aleksandar Pejović (hotel „Serdar“), Radiša Žarković (pčelar), Milivoje Jakšić (pčelarstvo „Jakšić“), Panto Slavković (pčelar) i Ivan Žurić („Mojkovački zlatnik“).

Odavde su uvijek u svijet išle lijepe slike prožete bogatstvom ukusa i mirisa sa obala Tare kojima je teško odoljeti. Drago mi je što tradicija pčelarstva ovdje traje više od osam decenija i što u ovom kraju ima ljudi sa beskrajnim entuzijazmom, koji su maksimalno posvećeni jednoj od najljepših čovjekovih djelatnosti, rekao je Miljanić i osvrnuo se na rad krovne pčelarske organizacije i ostvarene rezultate u minulom periodu.

Međutim, on se osvrnuo i na izuzetno lošu sezonu i slabe prinose u većini crnogorskih sredina, a posebno na Primorju, ali uvjeren je da to neće obeshrabriti vrijedne pčelare da nastave sa radovima u pčelinjacima i da u narednoj godini nadoknade propušteno. Takođe, on je saglasan sa mišljenjem kolega da treba više pažnje posvetiti kadrovskim rješenjima na polju edukacije sadašnjih i budućih pčelara, a naročito u liječenju pčela i pospješivanju njihovog zdravstvenog biltena.

Sugrađane koji se bave proizvodnjom meda i zdrave ekološke hrane

obradovala je i sekretarka opštinskog Sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj Tanja Simić, koja je, između ostalog, rekla da podrška od strane ovog resora neće izostati.

Sredstva za ove namjene u budžetu su dosta skromna, ali uvijek postoji dobra volja i želja da se pčelarima, u okviru mogućnosti, pruži i materijalna i finansijska pomoć, kako bi se što više mladih ljudi posvetilo pčelarstvu i nastavilo putem prethodnika koji proizvode jedan od najboljih medova u svijetu, rekla je Simić i proglasila manifestaciju otvorenom.

U bogatom kulturno-zabavnom sadržaju nastupili su KUD „Vesna” i njihov sjajni polaznik Lazar Vlahović, koji je govorio stihove, Udruženje narodnog stvaralaštva „Đurđevi stupovi” iz Berana i glumac Velizar Vejo Kasalica, dok se za scenario i režiju kompletnog programa postarala Ljupka i veoma kreativna voditeljka Nina Marković, a sve je fotoaparatom zabilježila ažurna majstorica svog zanata Sara Krgović.

PROPOLIS KAPI

Za propolis kapi koje proizvodi domaćinstvo „Čobeljic” pčele su sakupljale polen sa livada i pašnjaka Sinjajevine i Štitarice, sa preko 1000 metara nadmorske visine. Ovaj recept se sastoji od 200 grama propolisa koji se uspe u jedan litar 96% alkohola i ima širu primjenu u liječenju više oboljenja. Prije svega, propolis kapi djeluju i uništavaju štetne bakterije i vrše dezinfekciju unutrašnjih organa (grla i krajnika, tankih i debelog crijeva). Pomaže u liječenju čira na želucu i dvanaestopalačnom crijevu, omogućuje dobar rad srca, smiruje napetost živaca i pruža miran san. Propolis je čuvar usne duplje i ko želi da ga upotrijebi, neophodno je da dva puta dnevno naprskna grlo sa tri šprica iz pumpice. Isto tako efikasno se koristi za otklanjanje gnojnih bubuljica, ogrebotina, rana, čireva i lišajeva i u tim slučajevima takva mjesta na tijelu treba mazati više puta dnevno dok se ne uklone. Za hemoroide (šuljeve) treba koristiti kapi ujutru i uveče, dok za neprijatan zadah iz usta treba u pola čaše vode staviti pet kapi i više puta isprati usnu duplju ili pumpicom naprskati po tri šprica uveče i ujutru. Za bolju cirkulaciju i rad srca poželjno je natopiti kocku šećera ili kašičicu meda sa 10 do 15 kapi, ujutru prije jela i naročito uveče prije spavanja. Za jačanje organizma i bolji imunitet i uvećanje hemoglobina, treba ponoviti isti postupak, ali nakon toga ne treba piti vodu najmanje pola sata. Za bronhitis i bronhijalnu astmu koristiti tri puta dnevno tokom dva mjeseca i do 20 kapi koje se sipaju u mlijeko ili čaj od kamilice i takav eliksir popiti pola sata prije jela. Za inhalaciju se koristi vrući čaj kamilice sa 20 kapi propolisa nakon čega se taj napitak popije.

Nakon obilaska štandova, degustacije, razmjene utisaka i obnavljanja starih i sticanja novih poznanstava, druženje je nastavljeno u reprezentativnom ugostiteljskom objektu „Serdar”, gdje je prekaljeni pčelar iz Andrijevice Dragan Đurković održao interesantno i poučno predavanje, koje je konkretno vezano za taj kraj.

B.K.

KAKO AMBALAŽA UTIČE NA PRODAJU PROIZVODA

Na prodaju nekog proizvoda utiče mnogo faktora, a svakako je jedan od njih i njegova ambalaža/pakovanje. Ambalaža, kao važan dio marketinga proizvoda, najbolja je veza između kupca i tržišta, ali je i nosilac brenda, te ima veliku ulogu prilikom izbora i kupovine pojedinog proizvoda. Od trenutka proizvodnje do potrošnje proizvoda ambalaža se svojom praktičnošću, funkcionalnošću i dizajnom brine o proizvodu i čuva njegovu izvornost i kvalitet. Uticaj ambalaže na izbor proizvoda pri kupovini dokazano je važan i odraz je svih njenih funkcija i karakteristika, koje svojom različitosti i originalnošću privlače kupce. Ambalaža ima nekoliko funkcija, kao što su zaštita proizvoda i izlaganje na policama, no ona je ujedno i važan marketinški alat, kojim privlačite pažnju kupaca i utičete na njihovu odluku koji proizvod odabrati. Kupci često nisu ni svjesni koliko samo pakovanje proizvoda utiče na njihovu odluku o kupovini, kako tvrdi „Business Marketing Press”. Kupac čulom vida i dodira opaža ambalažu proizvoda za koji je zainteresovan. Kada kupac izabere konkretan proizvod iz cijele kategorije proizvoda na policama trgovine, ambalaža u njegovoj podsvijesti kreira razliku među proizvodima koje će primijetiti i koje će na kraju kupiti. U praksi je ambalaža dio samog proizvoda.

DIZAJN

Dizajn ambalaže vrlo je važna marketinška odluka jer promjene u ambalaži mogu znatno uticati na intenzitet prodaje. Ambalaža proizvoda odavno nije više samo način zaštite osnovnog proizvoda, nego njegovo lice koje ga predstavlja i izdvaja od svih konkurentskih proizvoda na polici, te time ima direktan uticaj na odluku kupca o kupovini, a time i direktan uticaj na samu prodaju.

Prilikom izbora proizvoda kupci od ambalaže očekuju da ima određena svojstva, a to su:

1. Atraktivan izgled ambalaže ima poseban uticaj na mlađu populaciju. Vaši proizvodi uglavnom stoje na policama uz proizvode vaše konkurencije, stoga je bitno istaknuti se atraktivnijim dizajnom koji na polici ističe baš

ATRAKTIVAN IZGLED SKREĆE PAŽNJU POTROŠAČA

vaš proizvod.

2. Dizajn – oblik i boja, takođe, moraju adekvatno predstavljati vaš proizvod i prenijeti pravu informaciju o proizvodu koji se nalazi unutar ambalaže i koji kupac u stvari i ne vidi. Ovo je posebno važno u kozmetičkoj industriji, gdje kupac često i ima osjećaj da plaća ambalažu, ali svjesno pristaje na to jer je ambalaža dio cjelokupnog doživljaja nekog proizvoda.

3. Funkcionalnost je osnovna stavka kod svake ambalaže ili pakovanja, a tu se podrazumijeva i zaštita samog proizvoda i njegovog kvaliteta, te lakoća upotrebe i skladištenja.

4. Danas kupce jako privlače inovativna, čak i neobična rješenja, stoga novom i zanimljivom ambalažom od nekog postojećeg proizvoda možete u svijesti potrošača napraviti sasvim nov proizvod, tako da samo poradite na inovativnijem rješenju njegovog pakovanja.

5. Materijal ambalaže takođe ima važnu ulogu u percepciji samog proizvoda. Ako proizvod, primjera radi, pakujete u reciklirani karton, ostavljate utisak da ste preduzeće koje se brine o okolini, te da se kupac kupovinom tog vašeg proizvoda ponaša društveno odgovorno. Ako pokušavate potrošaču prikazati da je vaš proizvod izuzetno kvalitetan i bolji od konkurencije, izbor neadekvatnog materijala za ambalažu može narušiti

tu željenu percepciju. Ambalaža od skupljih materijala samom proizvodu dodaje vrijednost i

svrstava ga u premium kategoriju.

6. Dodatna vrijednost koju kupac ima od ambalaže takođe je nešto o čemu se, prilikom izbora proizvoda, danas vodi računa. Ako ambalažu može poslije iskoristiti za još nešto ili je može upotrijebiti s proizvodom, onda ta dodatna korist predstavlja razliku prilikom izbora proizvoda, te takva ambalaža ima veći uticaj na odluku o kupovini.

O kakvom se god proizvodu radilo, zadatak ambalaže je da ga „čuva”, predstavlja njegove karakteristike i održava njegov kvalitet, te da naposljetku privlači pažnju svojim izgledom.

GRAFIKA

Osim praktičnošću i funkcionalnošću, proizvod na kupca mora djelovati i grafičkim oblikovanjem, te se tako treba izdvojiti originalnim, vizuelnim pristupom na tržištu iz mnoštva drugih stereotipnih proizvoda koji su preplavili tržište. Dizajn ambalaže proizvoda važan je dio cjelokupnog korporativnog identiteta. Njegova je svrha skrenuti pažnju na proizvod koji promovise, tačnije treba kreirati jedinstven vizuelni identitet i stil po kojem će brend biti prepoznat. Iako poslovice kaže da ne bismo trebali suditi knjizi prema koricama, istraživanja pokazuju da to kupci ipak rade. Htjeli mi to priznati ili ne, mnogi od nas donose odluke o kupovini proizvoda baš na temelju izgleda pakovanja. Možda su nas privukle boje, možda poruka, slika ili naziv proizvoda, no odluku smo donijeli prema njegovom izgledu, a ne sadržaju. Dobro osmišljen dizajn ambalaže ima velik uticaj na to kako kupci percipiraju proizvod i preduzeće koje stoji iza njega. Cilj dizajna je kreirati prepoznatljiv vizuelni identitet, koji će ne samo privući nove kupce, nego i stvoriti trajnu vizuelnu prepoznatljivost, te time ojačati brend i identitet samog proizvoda i preduzeća. A kada je riječ o ambalaži Crnogorskog meda, mišljenja su nepodijeljena da se radi o pakovanjima izvanrednog dizajna.

B.K.

OTKRILI ČAROLIJE PČELA I MEDA

U okviru programa edukacije naših najmlađih, „Kuća meda” je proteklog mjeseca bila domaćin mališanima iz više pretškolskih ustanova. Cilj ovog programa jeste uspostavljanje dobrih praksi kada je u pitanju edukativna komponenta „Kuće meda”, a sve kroz promociju vrijednosti pčela i pčelarstva.

Znatizeljni i razdragani dječaci i djevojčice iz vrtića „Suncokrili”, koji je dio JPU „Ljubica Popović”, kroz igru i druženje naučili su nove zanimljive stvari o vrijednim malim bićima i prirodi, i sa zadovoljstvom se složili da svako jutro počne zdravom navikom, odnosno sa kašikom meda.

Uvijek se radujemo susretima sa najmlađima, pa ćemo i u narednom periodu organizovati ovakve i slične kreativne radionice u „Kući meda”, u okviru kojih ćemo zajedno otkrivati sve tajne i bogatstva koja nude pri-

roda i pčele, rekao je Radulović. Ovim povodom vaspitačica Olivera Mirotić nije štedjela komplimente na račun dočeka i gostoprinstva zaposlenih u Kući meda, na čelu sa gospodinom Radulovićem, koji je, kako je istakla, na primjeren i djeci razumljiv način približio značaj meda za zdravlje ljudi.

U skladu sa dobrom praksom i

tradicijom, u vrtiću organizujemo lijep događaj pod nazivom „Dan zdrave hrane” kako bi mališani i na ovu temu zadovoljili svoju radoznalost i kreativnost. Pored redovnih aktivnosti u učionicama i kabinetima, za njih je posebno važno da se upoznaju i sa praktičnim radnjama, u ovom slučaju kako i na koji način se proizvodi med i kakav je njegov značaj u ishrani i medicini. Na ovom planu imamo veliku podršku direktorice Vesne Nikolić i zato nastojimo da dobar dio vremena provodimo u prirodi i obilasku privrednih subjekata kao što je Kuća meda, rekla je Mirotić,

koja je u društvu kolegice Saše Marković i njihovih malih miljenika prisustvovala školskom času i veoma poučnom predavanju Radulovića.

„Kuća meda” će i dalje nastaviti da baštini ove vrijednosti i da aktivno učestvuje u programima edukacije mladih. Jedan od konkretnih koraka u cilju uspostavljanja održivog i kontinuiranog sistema edukacije mališana iz oblasti pčelarstva biće uspostavljanje saradnje sa Ministarstvom prosvjete, nauke i inovacija.

B.K.

U „KUĆI MEDA” OBILJEŽEN DAN ZDRAVE HRANE

DJECA
KAO PČELICE

Dan zdrave hrane obilježen je u Kući meda, gdje su se mališani iz vaspitne jedinice u Novom Selu, koja pripada predškolskoj ustanovi „Zora Šaranović” u Spužu, upoznali sa procesom proizvodnje slatkog napitka i ujedno naučili koliko je med važan za zdravlje čovjeka.

Za edukaciju dječaka i djevojčica, po ko zna koji put, postarao se direktor „Kuće meda” Vladimir Radulović, koji je već, pri prvom susretu sa najdražim gostima i njihovim vaspitačicama, našao zajednički jezik sa njima

i objasnio im put meda od košnice do trpeze. I zato s pravom se kaže da su mališani pametni kao pčelice, jer su brzo naučili i shvatili priču i savjete njihovog učitelja, koji nije štedio truda i vremena da odgovori na sva zanimljiva pitanja znatiželjnih, a najmlađih ljubitelja prirode i zdrave ekološke hrane. Već sutradan, na adresu direktora Radulovića stigla je zahvalnost na divnom gostoprimstvu i poklonima od strane zaposlenih u ovoj uglednoj predškolskoj ustanovi.

B.K.

PRIČA O PČELARSTVU JE UVIJEK AKTUELNA

Med, kao energetska hrana, kao ugljeni hidrat, nije dovoljan za razvoj pčelinje zajednice jer potreban je protein, potreban je polen, kao gradivna materija, koja, kao miks, čini hranu kojom se hrane larve.

U avgustu, kada je vegetacija bila u depresiji, nije bilo moguće sakupiti polen. I tu je došlo do pada pčelinjih zajednica u periodu koji je ključno važan za razvoj i opstanak pčelinjih zajednica. To je bilo teško nadomjestiti i to će biti veći problem nego ovaj što nemamo meda. Nažalost, moramo biti spremni i na takav scenario, na klimatske promjene koje utiču na generalno smanjen prinos po košnici u odnosu

Krajem septembra gosti TV 7 u emisiji „Za dobro jutro“ bili su direktor „Kuće meda“ Vladimir Radulović i službenica u sektoru prodaje Ivana Đuričković. Tom prilikom oni su, odgovarajući na novinarska pitanja, uvjerali gledaoce da je priča o pčelama i pčelarstvu uvijek aktuelna, te da ovoj prioritetnoj grani poljoprivrede treba posvećivati mnogo više pažnje nego do sada što je bio slučaj.

TV 7: U razgovoru sa pčelarima saznajemo da ovom godinom nijesu bili baš zadovoljni.

Gospodine Raduloviću, šta Vi mislite o tome?

Radulović: To možemo okarakterisati kao neke naše loše navike, a odnose se na to da generalno budemo nezadovoljni.

Što se tiče godine, sjeveroistočni dio Crne Gore – Andrijevića, Plav, Gusinje, kao i teritorija opštine Pljevlja – imali su prinose meda, pa tako treba prići sa ljepše strane.

Nažalost, središnji i primorski dio Crne Gore nije imao očekivani prinos meda, te je ova godina, za taj kraj, imala lošu sezonu. Ali, ipak, treba uzeti u obzir da je to jedna godina – jedna lasta ne čini proljeće – i na osnovu toga ne možemo donositi zaključke na negativan način. Prosjek treba uzimati na trogodišnjem nivou, izvoditi bilanse i praviti biznis planove i neke naše agende za dalje. Ono što bih izdvojio kao lošu stranu ovoga jeste problem u vezi sa održivošću tih zajednica. Naime, svjedoci smo jako sušne godine u toku ljeta, a imali smo i sezonski nedostatak polena, kao neophodnog subjekta za razvoj pčelinjih zajednica.

na neke godine koje su iza nas. Za 20-30 godina desile su se neke očigledne promjene koje utiču na prinos meda – da li su to zbog klimatskih promjena, ostale neke negativne posljedice koje su, rekao bih, posljedica ljudskog rada i odnosa prema prirodnoj sredini.

TV 7: Hoće li se cijena meda uvećavati?

Radulović: To na neki način definiše tržište – ponuda i potražnja diktiraju cijenu. Ljudi se prilagođavaju. Neki pojedinci su snalažljiviji, imaju bolju komunikaciju, kontakte, poziciju na tržištu i ti ljudi će te cijene promijeniti. Imam informaciju, a to može podijeliti i moja koleginica Đuričković, da su neki pčelari korigovali cijene na 18 eura po kilogramu. Ko može da proda med po toj cijeni ja nemam ništa protiv. „Kuća meda“, kao subjekt koji se bavi otkupom i plasmanom meda, pokušava da zadrži te cijene, da budemo solidarni sa potrošačima u eri poskupljenja često i bez razloga, moramo biti realni, društveno odgovorni, biti partner sa svima, uključujući i naše potrošače. Tako da smo kod otkupne cijene izvršili male korekcije. Imamo određene količine meda na zalihama, spremno dočekujemo ovu zimsku sezonu plasmana meda. Naš partner je domaća kompanija „Voli“, sa kojom imamo solidnu saradnju i preko koje plasiramo najveću količinu domaćeg meda.

TV 7: Može li nam Ivana reći šta sve nudi „Kuća meda“?

Đuričković: „Kuću meda“ čine proizvodno-prerađivački

pogoni, pogon za proizvodnju hrane za pčele, pogon za preradu voska i pogon za otkup i preradu meda. Na spratu postoji velika prostorija za okupljanje pčelara, koji se uvijek prisutni u velikom broju, kao i djeca, učenici, djeca iz vrtića. Na taj način otvaramo vrata „Kuće meda” pčelarima i svim zainteresovanim za rad naše kuće.

Najveće interesovanje trenutno vlada za medom od šire mase, a za pčelare je aktuelna hrana u čvrstom i tečnom stanju, pogače, sirup, prerada voska koja je veoma važna zbog zaštite i očuvanja pčela, a tokom cijele godine pakovanja i otkup meda. Kao što se vidi, imamo veoma elegantno pakovanje meda. Plasiramo ga u marketima „Voli”, a sve više ljudi dolazi u „Kuću meda”. Možemo zaključiti da smo napravili lijep brend i, kao ambasadori Crne Gore, nudimo naš domaći med za koji se nadamo da će se plasirati i u inostranstvo.

Potražnja za medom je velika. U našu „Kuću meda” sve više ljudi dolazi, u marketima „Voli” povećana je potražnja, a imamo i poklon paket koji nudimo firmama čime se povećava potražnja za našim medom.

TV 7: Kako stranci reaguju na kvalitet našeg meda, koliko je njihovo interesovanje za konzumaciju?

Radulović: Stranci su znatiželjni, ali još uvijek nijesmo razvili taj segment turističke ponude „Kuće meda”, a to je u našoj agendi za naredni period. Trenutno smo u procesu opremanja jedne prostorije degustacionog tipa, gdje ćemo moći, u saradnji sa turističkom privredom, turističkim agencijama, da pozovemo ljude koji posjećuju Crnu Goru da degustiraju med.

Pored ovoga, u planu nam je formiranje jednog oglednog pčelinjaka, gdje bismo mogli pihvatiti grupe turista – da sprovodimo neku vrstu edukativnog karaktera, da edukujemo našu djecu o vezi prirode, pčela i čovjeka jer sve što vidimo u prirodi to je indirektna posljedica postojanja pčela. Podsjećam da je sav biodiverzitet vezan kroz proces polinacije, odnosno oprašivanja biljaka. To pripisujemo pčelama, to je njihov posao u prirodi, ali pčele su, nažalost, zbog intezivne poljoprivredne proizvodnje, upotrebe pesticida, klimatskih promjena i svega ostalog, ugrožena

vrsta, možda prvi put od nastanka pčela. Podsjećam da su pčele na planeti Zemlji već sto miliona godina. Prebrodiće one i te krize, ali moram naglasiti da je tu važna uloga nas pčelara, koji smo na braniku njihovog opstanka.

Mogu reći da je sve veći broj domaćinstava koja se bave pčelarstvom, a koja su prepoznala vezu između poljoprivrede i turizma. Sve je veći broj ljudi koji saraduju sa turističkim agencijama preko kojih približavaju priču pčelarstva i ubiraju ekonomske benefite tim putem, plasmom proizvoda i dr. Na primjer, u razgovoru sa kolegama iz Plava, saznajemo o značaju dijaspore koja ima veliko razumijevanje za posao kojim se bavimo i ima jednu stalnu naviku da kupuje naš med.

TV 7: Aktivnosti „Kuće meda” – Šta ćete raditi u narednom periodu?

Radulović: Projekat edukacije najmlađe populacije o značaju pčela i pčelarstva. Nedavno smo imali priliku da djeci iz vrtića „Ljubica Popović”, kroz igru, skrenemo pažnju na misao o značaju pčela i pčelarstva u održivosti planete kako

bismo ih motivisali da u nekim narednim fazama razvoja razmišljaju o tome, da budu odgovorni prema poslu. Suština je nit koja neraskidivo povezuje prirodu i pčele. Pokušaćemo i sa drugim obrazovno-vaspitnim ustanovama i Ministarstvom prosvjete, nauke i inovacija da razradimo šeme i kontinuitet tih aktivnosti gdje bi mogli da obiđemo škole i vrtiće, a za to je potrebna malo veće logistika. „Kuća meda” nema neke velike administrativne

kapacitete u tom smislu. Nas je samo četvoro i nekako se snalazimo u toj rotaciji da jedni drugima izlazimo u susret. Naše tržište je malo i treba da napravimo održivost. Mnogi smatraju da se „Kuća meda” finansira iz budžeta države, a to nije tačno. Ona je projekat Vlade u smislu samog objekta datog na upravljanje nacionalnom udruženju pčelara. Savez pčelara Crne Gore je u kasnijoj fazi registrovao firmu „Kuća meda” d. o. o., koja posluje po konceptu održivosti prometa – onoliko koliko zaradimo, vodeći računa o našim kolegama pčelarima, u smislu cjenovne politike, da ne izlazimo iz nekih okvira maržiranja koje sam pomenuo i negativno komentarisao, po mom sudu s punim pravom. To su neke buduće aktivnosti. Takođe, pomenuo sam i ovaj pčelinjak koji bi trebao da pruži jednu novu dimenziju razvoja „Kuće meda”, jednu dimenziju novih i konkretnih politika razvoja gdje bi, kroz edukaciju, stvarali uslove da se razvijamo i širimo i da, uz pomoć medija, budemo još vidljiviji u javnosti i na tržištu, domaćem i stranom, istakao je Radulović. ■

PRIORITET – USPJEŠNO PREZIMITI PČELE

Mada pčelar u oktobru ima sve manje posla u pčelinjaku, u košnici pak traju intenzivne pripreme pčela za zimovanje. Hladniji dani unose znatne promjene u život pčelinje zajednice, a nektarne paše i polena gotovo da i nema, izlet pčela je sve manji, te se pčelinja zajednica priprema za prezimljavanje. U oktobru se rađaju pčele iz posljednjeg ovogodišnjeg legla, a matica prestaje polagati jaja. Poznato je da zimu prežive pčele izležene u avgustu, septembru i oktobru. Pčele radilice raspoređuju hranu kako bi je najlakše koristile kad formiraju zimsko klube, te zatvaraju sve pukotine propolisom. Kad temperature padnu ispod 12°C, pčele se skupljaju u klube, a formiraju ga na praznom saću iz kojeg su pčele izašle iz zadnjeg legla. Pčele su stisnute u ulicama između saća. U sredini zimskog klubeta je matica, oko nje su mlade pčele, a prema rubu klubeta starije pčele. Pčele na rubu klubeta povremeno mjenjaju mjesto s drugim pčelama iz klubeta. Temperatura u sredini klubeta kreće se od 20 do 30°C, a prema rubu klubeta pada na 10°C. Ove temperature u klubetu pčele zadržavaju, bez obzira na spoljne niske temperature. Pčelinja zajednica lakše prezimi ako u njoj ima više pčela, jer lakše održavaju temperaturu i troše manje hrane tokom zime. Potrošnja hrane u oktobru iznosi oko dva kilograma. Prema tome, radova u pčelinjaku za pčelara je sve manje, ali u oktobru ipak moramo obaviti predviđene poslove koji se tiču utopljanja košnica, postavljanja češljeva na leta i zadnje kontrole sumnjivih zajednica. U svemu tome osnovno je da pčelar mora učiniti sve kako bi pčelinja zajednica preživjela najkritičnije razdoblje, odnosno zimu. Dobro zimovanje omogućuju neki činioci, a to su jaka i zdrava zajednica, dovoljno kvalitetna i pravilno raspoređena hrana, mlada matica, dobra ventilacija košnice, mir na pčelinjaku, zaštita košnica od vjetrova i glodara.

U posljednjem ovogodišnjem pregledu zajednica utvrđujemo uglavnom ima li ona maticu, jer bez matice nema smisla uzimljavati zajednicu, a sve drugo vezano za hranu, raspored okvira i zamjenu matica trebali smo obaviti prije hladnih oktobarskih dana. Za pregled treba iskoristiti ljepši dan, a moramo ga obaviti brzo, kako ne bismo izazvali grabež. Košnice ne treba posebno utopljavati, dovoljno je ispod krovišta LR košnice na hranilicu ili poklopac staviti nekoliko listova novinskog papira ili talasastu ljepenku. Kod A2 košnica na matičnu rešetku preko poklopca stavljamo takođe novine kao i na ventilacijske mreže. Zajednica normalne snage bez problema stvara dovoljno topline za zimovanje.

Takođe, važno je u košnici osigurati dobru ventilaciju kako se voda ne bi kondenzovala na zidovima košnice i poklopcu kao i na saću, naročito uz zidove košnice. Trošenjem meda tokom zimovanja oslobađa se veća količina vode iz zimskog klubeta koju moramo odstraniti iz košnice dobrom ventilacijom. Utroškom kilograma meda zajednica proizvede oko litar vode. Kod LR košnice mogu se koristiti otvori na poklopcu za ventilaciju, koje okrenemo prema prednjoj strani košnice i napola ih zatvorimo. Svakako prije prvih mrazeva treba na leta košnica staviti češljeve kako u košnicu ne bi mogli ući miševi. Ako to ne učinimo, miševi znaju napraviti velike štete u košnici, izjedaju saće, na podnjači stvaraju nered, uznemiruju pčele, te takva zajednica može uginuti.

VAROA I ŠTETOČINE

U oktobru ne smijemo zaboraviti varoozu. Tada u zajednici ima relativno malo legla, pčelinje paše su završene, zajednici smo osigurali dovoljno hrane, te se može provesti efikasno suzbijanje varooze. Nakon završetka svih radova, vrijeme možemo iskoristiti za bojenje košnica u kojima pčele zimuju, te za namještanje košnica tako da imaju mali nagib

SREĐIVANJE PČELINJAKA

U oktobru treba srediti pčelinjak. Sve košnice dovesti u red. Pregledati postolja na koja su postavljene. Dotrajalo popraviti i zamijeniti. Košnice moraju biti stabilne i blago nagnute prema letu kako se voda ne bi zadržavala u košnici. Ovo je pravo vrijeme da se košnice mirno ofarbaju kako bi im se produžio vijek trajanja. Poklopci (krovovi) takođe se pregledaju, zamjenjuju i sl. U košnici je potrebno pravilno regulisati ventilaciju i provjetranje. Vлага nanosi velike štete u periodu mirovanja pčelinjih društava. U pčelinjaku i oko njega treba pokositi travu i korov da ne bi došlo do pojave raznih štetočina koje uznemiravaju pčele. Izvršiti uzimljavanje društava sa rezervnim maticama i nukleusima. Djelimično uzimiti i ostala društva (zavisno od vremena). Pčelinjak treba zaštititi od jakih vjetrova. Ako je oktobar topao, mogu se obaviti svi poslovi koji su ostali iz prethodnih mjeseci. Izvršiti uskladištenje sanduka i ambalaže. Pretopiti saće i zaštititi ga od moljca.

prema prednjoj starni radi oticanja vode. Na pčelinjaku treba osigurati mir pčelinjim zajednicama, zaslužile su.

Pčelar već sada može pomalo planirati što će raditi zimi u svojoj pčelarskoj radionici. Posla uvijek ima. U oktobru se mora obezbijediti mir na pčelinjaku, u smislu prestanka svih manipulacija sa kojima bi se poremetilo pčelinje klube, a posebno od trenutka kada se formiralo. Ako to ne možemo da odredimo na drugi način, onda možemo zaključiti da je klube kompaktno kada temperature padnu ispod 10°C. Dalji pad temperature sve više i više smanjuje promjer klubeta zato što samo na taj način pčele osiguravaju bolje i ekonomičnije grijanje. Pčelinjak ionako mora biti zaštićen od domaćih i divljih životinja, a naročito od onih koje tuda često prolaze. Ovo je posebno važno u zimskom periodu kako se ne bi dozvolio kontakt tih životinja sa košnicama (da ih ne pomjeraju, ne češu o njih i dr.), jer bi se pčele u pčelinjem klubetu uznemirile, pri čemu mogu dovesti do njegovog rasturanja sa težim posljedicama ukoliko su temperature niže. Zbog ovakvih situacija pčelinjak je potrebno ograditi.

Krajem mjeseca potrebno je na leta postaviti češljeve protiv miševa. Nezaštićenim košnicama miševi mogu napraviti veliku štetu, jer ih stalno uznemiravaju. Tada pčele troše više hrane, pri čemu opterećuju zadnje crijevo izmetom. Ukoliko ne dođe do pravovremenog pročišnog leta, može doći do praznjenja pčela u košnici i do svih štetnih posljedica koje iz toga proizlaze, pa, čak, i do uginuća društva.

Što se tiče povećanja zimskih zaliha hrane putem prihranjivanja, u ovom periodu je ipak kasno. Matica, prirodno, obustavlja polaganje jaja, a priroda ne pruža pčelama bilo kakvu obilniju pašu, pa naše zakašnjelo prihranjivanje samo šteti zimskim pčelama i iscrpljuje ih na uštrb kasno izleženih radilica. Takođe, problematična je i potrošnja polena koji je neophodan i prijeko potreban za rano podizanje proljećnih pčela koje za opstanak društva mnogo više vrijede u odnosu na ljetnje. Da podsjetimo, optimalne količine zimskih zaliha hrane zavise od više faktora (snaga pčelinjeg društva, tip košnice i dr.), ali u svakom slučaju bi trebalo da iznose od 15 do 25 kilograma meda. Razumije se, pčele tokom zime neće utrošiti svu ostavljenu količinu meda i cvijetnog praha, ali treba imati na umu staru pčelarsku poslovicu: „Med na medu rodi“. Raspored hrane treba da je takav da ona bude lako dostupna pčelama tokom cijelog zimskog perioda. To znači da bi početkom zime iznad klubeta trebalo da se nalaze dobri vijenci meda, a s jedne strane ramovi dobro napunjeni medom i cvijetnim prahom. Da bi se to postiglo, pčele se manipulacijom ramova još početkom avgusta usmjeravaju da zimsko klube formiraju u jednom kraju košnice, prednjem donjem dijelu, bliže letu.

PRAVILNA VENTILACIJA

Određivanje pravilne ventilacije je od velikog, pa, čak, i izuzetnog značaja za uspješno zimovanje pčelinjih zajednica. Mnogi, a posebno mlađi pčelari početnici neopravdano strahuju da će im se pčelinje zajednice tokom jesenjeg i zimskog perioda „smrznuti“, pa pčelinjim zajednicama

FARBANJE I DEZINFEKCIJA KOŠNICA

Oktobar treba iskoristiti za farbanje i dezinfekciju košnica. Farbanje obaviti tokom suvih i toplih dana. Korisno je obilježiti košnice brojevima i evidentirati starost matica i ostale podatke o pčelinjim društvima. Preporučljivo je košnice farbati eko-bojama. Različite košnice najbolje je farbati različitim bojama. Na primjer, jednu košnicu ofarbati u plavu boju, drugu u žutu, treću u bijelu, četvrtu u zelenu, pa opet isti ili sličan redoslijed. Farba se samo spoljni dio košnice. Farba, osim što produžava rok trajanja košnicama, pomaže pčelama da lakše zapamte mjesto svoje košnice. Pčele najbolje vide ultraljubičastu boju koju čovjek ne vidi. Dobro vide i plavu, žutu, zelenu i bijelu boju. Za crvenu su daltonisti i vide je kao sivu. Košnice treba postaviti u redove. U jednom nizu postaviti tri ili četiri košnice. Između nizova praviti razmak po jedan metar. Pčele tako lakše pronalaze svoje košnice.

Ovaj period zime pčelari koriste i za dezinfekciju nastavaka i drugih djelova košnice. Iskusni pčelari će kazati kako je najbolja dezinfekcija plamenom, uz pomoć ručne let lampe. Dovoljno je lagano preći plamenom preko unutrašnjih zidova i postići ćemo željeni efekt. Ali, zidove košnice, kao i druge dijelove, poput ramova ili podnjače prethodno treba pripremiti tako što pčelar sa zidova ostruže vosak i propolis uz pomoć čelične četke ili špahtle. Nećemo postići željeni efekt ukoliko plamenom prelazimo preko voska ili propolisa. Plamen treba da dođe na čisto drvo. Ovakav način dezinfekcije košnice djeluje preventivno na mnoga oboljenja. Plamenom je naročito važno dobro dezinfikovati sastave košnica.

ostavljaju minimalne otvore (neki samo leta) na košnicama. Naučno je dokazano da nijedno pčelinje društvo neće uginuti od hladnoće ako je zdravo i dobro opremljeno hranom. Kod onih društava, gdje je loša ventilacija, obavezno se pojavljuje pretjerana vlažnost vazduha u košnici, a gdje je tolika vlaga, obavezno se javlja „znojenje“ košnice, buđavost ramova i, naravno, bolest društva sa često fatalnim krajem. Leta na košnicama treba da su otvorena adekvatno jačini društva i to po sistemu broj zaposjednutih ulica puta 1,5 cm, što znači da su leta otvorena nekih 12–15 cm. Što se visine leta tiče, u jesenjem i zimskom periodu treba da budu na visini od 6 mm pa je ulaz glodara (miš, rovčica...) potpuno eliminisan. Drugi otvor/otvori na košnicama nalaze se ispod krovova na poklopnim daskama i predstavljaju tzv. „mračnu ventilaciju“. Uvijek se po pravilu nalaze na prednjem dijelu poklopne daske (na prvoj trećini dužine poklopne daske). Kod svih ovih košnica u krovu/zbjegu postoje i bočni otvori (po jedan sa strane), sa rupom Ø 2 cm, koji su sa unutrašnje strane krova/zbjega prekriveni parčetom mrežice sa okcima 3 × 3 mm, pa uvijek u krovnom dijelu postoji blaga cirkulacija vazduha.

*izvor:
pčelarska literatura i sajтови*

JEDNOSTAVAN POSTUPAK UZGOJA MATICA

Mnogi pčelari zaziru od uzgoja matica čak i kada se nađu u situaciji da im nedostaju u pčelinjaku. Oni koji imaju potrebno znanje navode da u srcu pčelarske sezone nemaju dovoljno vremena, a oni drugi često pod pritiskom mistificiranih stručnih pojmova i postupaka nepotrebno odustaju. Za ove druge valja istaći, radi ohrabrenja, da je vještački uzgoj matica za lične potrebe, kao i komercijalnu djelatnost počeo u XIX vijeku. Dakle, dosad su ga usvojile brojne generacije pčelara, što znači da možete i vi koji se bavite ovim poslom, a razvijao se u dva smjera, ostavljanjem jajašaca u prirodnoj poziciji ili presađivanjem larvi. U ovom tekstu je opisan jednostavan postupak ekonomične proizvodnje kvalitetnih matica, tako da se saće sa pčelinjim jajašcima ili larvama povezuje direktno sa umetnutom limenom trakom, pa su izvučeni matičnjaci unaprijed pripremljeni za izrezivanje i transport te dodavanje u pčelinju zajednicu. I upravo je to novina postupka u odnosu na poznate postupke kao što su Milerov, Aleuev, Smitov, Zanderov, Hopkinsonov i drugi. Od trenutka umetanja limene trake u saće, pa do njezinog umetanja u košnicu, sve je na jednome mjestu, postupak ne zahtijeva nikakva ulaganja u opremu za proizvodnju matica ni primjenu bilo kojeg dijela standardne pčelarske opreme! Najprije donosimo opis i funkcije limene trake koja nosi buduće matičnjake, a zatim slijedi sažetak uobičajene pripreme pčelinje zajednice za proizvodnju matica. Ovdje je opisan postupak upotrebe jedne pčelinje zajednice kao majčin-

ske zajednice, startera i finišera. Bolje rečeno opisan je uzgoj matičnjaka iz stadijuma jajašca.

MATIČNJACI NA LIMENOJ TRACI

Limena traka ima dvostruku funkciju: služi kao nosač svih započetih matičnjaka te za njihov pojedinačni prenos pri umetanju u pčelinju zajednicu. Time je izbjegnuto: izrezivanje trake saća s uzgojnim materijalom i lijepljenje rastopljenim voskom na saće okvira koji nosi matičnjake (Aleuev postupak); pričvršćivanje traka saća na drvene letvice (modificirani Aleuev postupak); lijepljenje voskom pojedinačnih stanica saća na drvene pločice (Zanderov postupak); presađivanje larvi uz pomoć igle (Dottleov postupak) ili premještanje dna

vještačke stanice (Jenterov postupak), a zbog čega nijesu potrebna ulaganja u pomagala za ove postupke. U saću, u kojem matica još nije zalijegala, skalpelom se napravi rez kroz sredinu reda stanica saća, te se u tako nastali prorez utisne traka tankog lima. Time je okvir pripremljen za zalijeganje (Slika 1). Limena traka je uža od širine saća (njezina širina iznosi od 18 do 20 milimetara, a debljina oko 0,3 milimetara), no duža je oko 40 milimetara od okvira kojim pčelarimo. Prije umetanja u okvir, produženi dio trake se savije na ivicama, pod uglom od 90°, radi njezina pričvršćenja na bočne letvice okvira pri kasnijoj ugradnji u okvir koji nosi matičnjake. Tako umetnutu traku pčele brzo povežu prihvatnim stanicama s ostalim stanicama saća, a matica najčešće u potpunosti zanese već prvi niz radiličkih stanica uz nju. U praksi limena traka nimalo ne remeti strukturu legla ni ponašanje matice i pčela. Važno je naglasiti da se traka ugrađuje u saće koje nije bilo zaleženo. Naime, jajašce se pri vještačkom uzgoju nalazi u radiličkoj stanici koju pčele pregrade u matičnu stanicu. Ako nam treba veća količina matičnjaka, u isti se okvir može ugraditi više traka za nekoliko uzgojnih zajednica. Pri proizvodnji matica za vlastite potrebe, najjednostavnije je za proizvodnju

Slika 1. Okvir s umetnutom limenom trakom, odvajanje umetnute trake (foto: N. Strižak)

matičnjaka koristiti jednu pčelinju zajednicu, i to iz skupine najboljih zajednica na pčelinjaku. Ta je zajednica istovremeno majčinska zajednica, starter i finiše. Nema potrebe ni za dodatnom opremom poput Kloakove pregrade. Preferirati treba proizvodnju u razdoblju od polovine aprila do kraja juna jer tada toplina i hrana – saveznici proizvodnje – dolaze iz prirode. U tom su razdoblju zahvati u pčelinjoj zajednici jednostavniji, mogu se kombinovati sa nekim drugim sezonskim poslovima oko pčelinje zajednice, a broj pravilno izvučenih matičnjaka i sparenih matica je najveći. Pri opisivanju proizvodnje matica uobičajen je kalendarski prikaz, a taj se pristup poštuje i u opisu koji slijedi. Većina pčelara koja bi mogla koristiti ovaj postupak vjerovatno pripada „vikend pčelarima” ili nema pčelinjak neposredno uz svoje boravište, pa je i to dodatan razlog za uslovnu podjelu poslova po vikendima. Zbog različitih pčelarskih statusa i pašnih prilika, postupak uzgoja matica nije moguće unificirati tako da odgovara svima i stoga je podložan modifikacijama.

Prvi vikend – priprema legla

Pčelinja zajednica mora imati barem dva nastavka puna pčela i legla. Pčelinju zajednicu, na primjer, u petak popodne podijelimo tako da u donjem nastavku ostane matica na zatečenom okviru, u pravilu s otvorenim leglom, a ostale okvire s leglom smještamo u gornji nastavak. Između nastavaka umećemo matičnu rešetku s letom. Cilj ovog zahvata je privući u gornji nastavak maksimalan broj pčela u raznim razvojnim stadijima, te postići da u trenutku umetanja jajašca ili larvi ne bude otvorenog legla iz kojega bi

Slika 2. Devet izvučenih matičnjaka od dvanaest postavljenih pozicija u stadiju jajašca. Uzgoj je namjerno proveden u „nepovoljnim” uvjetima, to jest bez dodatnog stresanja mladih pčela iz pomoćne zajednice s ciljem pojačavanja obezmatičene zajednice, bez dodavanja pogače i bez prihranjivanja. Spareno je osam matica, pokazalo se odličnih. (foto: N. Strižak)

pčele mogle izvući prisilne matičnjake.

Drugi vikend – ugradnja trake

U petak u 16 sati (radi lakšeg praćenja i računanja odredimo da taj dan bude nulti dan) u plodište umećemo okvir s limenom trakom tako da ga smjestimo između dva okvira s leglom, s ciljem razbijanja cjeline legla da bi matica bila usmjerena upravo na taj okvir. Ostali okviri moraju biti prazni ili, još bolje, sa satnom osnovom, što zavisi i od pašnih prilika. Dodajemo novi nastavak i na njega stavljamo novu matičnu rešetku bez leta zbog smještaja viška okvira, potreba paše te manipulacije okvirima do koje dolazi tokom uzgoja. U taj nastavak umećemo i okvir-dva iz trećeg nastavka da bismo u oslobođeni prostor trećeg

nastavka stavili jedan ili dva okvira s medom i polenom. Naime komunikacija pčela unutar košnice biće prekinuta jer sada dodani nastavak zatvaramo poklopcem, a na poklopac postavljamo staru matičnu rešetku s letom zbog ulaska pčela u treći nastavak. U početku su pčele koje su dosad ulazile na to leto malo zbunjene zbog promjene visine leta i umetnutog nastavka, ali se vrlo brzo priviknu na promjenu. Pritom se neke vrte u plodište, no dovoljno ih ulazi u treći nastavak da mogu servisirati obezmatičenu

zajednicu koja vrvi leglom i mladim pčelama. Nakon 24 do 48 sati matica će zanesti dodani okvir s limenom trakom. Dakle, u nedjelju okvir vadimo iz košnice i prenosimo ga u toplu prostoriju s dobrim osvjetljenjem. Skalpelom odvajamo limenu traku iz okvira tako da prvi rez napravimo po sredini reda stanica, ispod reda stanica koje ostavljamo neoštećenima jer će tu biti budući matičnjaci. Drugi rez radimo tačno iznad trake. Tim zahvatom oslobađamo limenu traku sa pripadajućim stanicama od gornjega i

donjega dijela saća, te je možemo bez poteškoća izvući iz okvira (Slika 1). Slijedi zahvat kojim se ostavlja svaka treća ili četvrta stanica dok se one između njih uništavaju. Za sigurnu ruku i dobro oko to je očas posla. Nakon njega je traka sa počecima budućih matičnjaka formirana! Potom slijedi ugradnja limene trake u okvir koji nosi matičnjake. To je okvir u kojem je po sredini saća izrezano saće u širini od oko četiri centimetra i u tom će prostoru visiti matičnjaci. Dosad je limena traka bila paralelna sa satonošom, a sad se postavlja vertikalno na nju, dakle traka se rotira za 90° tako da pripremljene stanice vise prema dolje, kao što vise i u prirodno izvučenom matičnjaku. Međutim, postoje i stanice sa leglom koje se nalaze s druge strane trake. One će biti utisnute u saće okvira, neće biti dostupne pčelama i ne treba ih dodatno

odstranjivati. Potom još preostaje učvrstiti lim na bočne letvice i okvir je spreman za umetanje u obezmatičeni nastavak (gornji, treći nastavak) uzgojne pčelinje zajednice. Još pri vađenju okvira s limenom trakom iz plodišta, potrebno je iz trećeg nastavka izvaditi jedan okvir da bi se unaprijed oslobodio prostor za umetanje okvira koji nosi matičnjake nakon obrade limene trake. Nadalje, u okviru s limenom trakom, nakon izrezivanja trake s pripadajućim saćem, ostalo je leglo koje valja spasiti. Okvir se može vratiti u istu zajednicu (nikako ne u obezmatičeni dio) ili staviti u neku pomoćnu zajednicu. Pčele će brzo povezati nastali otvor i spojiti leglo u cjelinu. Uz malo prakse limena se traka s pripadajućim saćem može izrezati odmah, dok je košnica otvorena, te se okvir vraća na isto mjesto. Uz povoljne vremenske prilike (temperatura vazduha ne niža od 24°C i relativna vlaga viša od 50%), proces možemo odraditi u sjeni, zavjetrini, na otvorenom prostoru. Time smo dodatno skratili gubljenje uzgojnog materijala izvan pčelinje zajednice. Tokom sljedećih dana pčele u obezmatičenoj zajednici izvlače i njeguju matičnjake. I u slučaju dobre paše, u hranilicu valja staviti pogaču!

Treći vikend – izvučeni matičnjaci

Provjeravamo broj kvalitetno izvučenih matičnjaka radi plana formiranja nukleusa/oplodnjaka. Ako ih provjeravamo u nedjelju, matičnjaci su stari osam-devet dana, te su zatvoreni ili gotovo zatvoreni (Slika 2). Prema broju kvalitetno izvučenih matičnjaka znamo koliko nukleusa/oplodnjaka valja pripremiti. U trenutku utvrđivanja broja prihvaćenih matičnjaka, uzgojna se zajednica može vratiti u prvobitno stanje, to jest možemo skloniti poklopac koji razdvaja zajednicu, no i dalje ostavljamo matičnu rešetku. Naime, pčele neće uništiti već prihvaćene matičnjake, premda osjećaju maticu u donjem nastavku.

Slika 3. Umetanje matičnjaka u nukleus (foto: N. Strižak)

Slika 4. Proizvodnja većeg broja matičnjaka (foto: N. Strižak)

Četvrti vikend – priprema nukleusa/oplodnjaka, izrezivanje matičnjaka i njihovo umetanje u košnicu

Formiranje nukleusa podrazumijeva veći obim posla, koji je uslovljen vremenskim prilikama. Bolje je jedan dan uraniti nego doći u vremenski tjesnac. Naime, matičnjake bi trebalo presaditi u nukleus 14. dana, najkasnije 15., računajući od nultoga dana, no kao što je rečeno, bolje je uraniti nego zakasnuti. U opisanom slučaju je najstarije jajašce u trenutku umetanja u obezmatičenu zajednicu teoretski staro dva dana (u praksi je mlađe zbog prihvata okvira, poliranja stanica i sličnog), stoga bi petak popodne bio 13. ili 14. dan. Međutim, računamo najgori slučaj, dakle 14. dan, stoga je nedjelja ujutro zadnji trenutak za prenos matičnjaka. Limenu traku vadimo iz matičnog okvira, makazama ili skalpelom režemo komadiće lima s pripadajućim matičnjacima, te ih polažemo u posudicu iznutra obloženu vatom, u kojoj zrele matičnjake

prenosimo u pripremljene nukleuse/oplodnjake. Umetanje matičnjaka vrlo je jednostavno, a postavljaju se u viseći položaj između satonoša dvaju susjednih okvira (Slika 3).

MOGUĆA Odstupanja I KORISNI SAVJETI

U nepovoljnim vremenskim prilikama matica izbjegava zaleći umetnuti okvir, dok za vrlo jake paše pčele u okvir deponuju med, a matica prelazi na druge okvire, stoga je pouzdanije smjestiti okvir s maticom u izolator ili je smjestiti u odjeljak Raufusova oplodnjaka/nukleusa u funkciji izolatora. Zato se preporučuje proizvoditi matice za vlastite potrebe u maju, u kombinaciji s obavljanjem redovnih poslova na pčelinjaku. Za onoga koji nikad nije uzgajao matice najbolji je trenutak za početak uzgoja po opisanom postupku približno dvije sedmice prije glavne paše. Prednost uzgoja u aprilu/maju je i to što je to razdoblje maksimalne aktivnosti matica, koje tada zaliježu okvir,

kako se kaže, „od letvice do letvice”. Međutim, bolje je preferirati sredinu okvira, a izbjegavati njegove ivice, tim prije što pri uzgoju matica za vlastite potrebe naglasak nije na količini. Katkad se događa da je kvalitetniji red legla u stanicama iznad limene trake, stoga je razumljivo da ćemo koristiti te stanice.

Ako se koristi okvir za matičnjake sa dvije do tri pomične umetnute letvice (Slika 4), što se najčešće koristi za proizvodnju veće količine matičnjaka (i do 40), pouzdanije je limenu traku nakon poništavanja suvišnih stanica ipak pričvrstiti na drvenu letvicu. Naime, ako je traka od mekog lima pogodnog za rezanje, što se preporučuje, onda pod teretom pčela može doći do njezina iskrivljavanja. Toplina i hrana (med i polen) jamstvo su broja prihvaćenih matičnjaka, stoga je uprkos dodanoj pogači korisno istu več, kad u obezmatičenu zajednicu umećemo matični okvir, prihraniti zajednicu

s jednim do dva litra rastvora meda i mlijeka u odnosu 1 : 1. Obezmatičena zajednica takav će rastvor konzumirati tokom noći. Paralelno sa vađenjem trake sa uzgojnim materijalom i vađenjem jednog okvira iz obezmatičene zajednice, radi oslobađanja prostora za smještaj okvira s matičnjacima, korisno je u oslobođeni prostor natresti pčela sa dva-tri okvira s otvorenim leglom (bez matice) iz pomoćnih zajednica. Ne zaboravimo da se

Matice možete staviti u oplodnjak ili odmah u novu zajednicu, foto: J. Križ

najveći broj pčela hraniteljica, starih između šest i dvanaest dana, nalazi na otvorenom leglu, posebno ako je riječ o uzgoju većeg broja matičnjaka. Te će pčele ispuniti prazan prostor i „jedva čekaju” dodavanje okvira s počecima matičnjaka. Naime, uzgoj većeg broja matičnjaka traži i jaču zajednicu. Količina jajnih cjevčica najveća je kod matice startnih iz jajašaca. Matice uzgojene iz jajašaca u odnosu na matice uzgojene iz jednodnevnih larvi, prema

nekim istraživanjima, imaju 20–30% jajnih cjevčica više, dok matice uzgojene iz jednodnevnih larvi u odnosu na matice uzgojene iz dvodnevnih larvi imaju oko 30% više jajnih cjevčica. U slučaju prenosa larve prihvatljiv je prenos jednodnevne larve starosti do 12 sati. Što je larva mlađa, to je i mliječ kojom je pčele hrane kvalitetnija. Ne bi trebalo uzgajati više od 20 matičnjaka po jednoj uzgojnoj zajednici. Komercijalan uzgoj iz jajašaca profesionalnim

uzgajivačima nije prihvatljiv zbog nižeg prinosa po uzgojnom turnusu. Nadalje, najmlađe larve ne mogu se presađivati iglom, a i proizvodnja izvan optimalnoga sezonskog razdoblja je otežana. Prinos uzgojenih matičnjaka iz stadijuma jajašca na pčelinjem vosku znatno je povoljniji nego na plastičnoj podlozi (Jenterovo dno saća), stoga je i to razlog da pčelar, pri uzgoju matice za vlastite potrebe, razmotri opisani postupak. ■

IZ SVIJETA NAUKE: POTENCIJALNA ULOGA MEDA U POBOLJŠANJU UČENJA I PAMĆENJA

Čitanje, rješavanje raznih zagonetki ili upražnjavanje društvenih igara, poput memorije pomaže u vježbanju uma. Tako npr. učenje pjesmica napamet snažno je doprinijelo razvoju memorije kod djece. Koliko je važno da tijelo bude u dobroj formi toliko je važno (ako ne i važnije) da tako bude i sa vašim umom. Naravno, ova dva pojma ne treba razdvajati. Naime, poznata je činjenica da u zdravom tijelu leži zdrav um. Dakle, kvalitetna prehrana itekako utiče na našu sposobnost učenja i pamćenja. Učenici, studenti te nastavnici i profesori svakodnevno su pod velikim stresom, stoga im je uz vježbanje fokusa i mentalnih igara te uz dovoljno kvalitetnog sna i odmora jako važna i pravilna i uravnotežena ishrana. Od hrane koja se preporučuje možemo izdvojiti orašaste plodove, žitarice i morsku ribu. U grupi funkcionalnih namirnica uvijek se nalazi i med. Posljednjih je godina sve više je

U ZDRAVOM TIJELU ZDRAV UM

kliničkih istraživanja o značaju meda kao funkcionalne hrane na učenje i pamćenje. Zdravlje mozga može se definisati kao očuvanje njegovog optimalnog integriteta te mentalne i kognitivne funkcije u određenoj starosnoj dobi.

Kognitivne su funkcije mentalni procesi kojima postajemo svjesni nečega, percipiramo i razumijemo ideje, dakle odnose se na procese kojima primamo i obrađujemo informacije. Da bi ljudi bili nezavisni, da bi se bavili stvarima koje im najviše znače i da bi mogli učestvovati u životu, ključan je zdrav mozak. Sigurno ste primijetili da nakon konzumacije određene hrane, posebno one sa rafiniranim šećerom, gubite koncentraciju, osjećate se pospano ili patite od onoga što se naziva „moždana magla”. Mozak je mišić koji treba hraniti kao i svaki

drugi jer troši mnogo energije i treba mu šećer da bi funkcionisao. Nažalost, zbog prekomjerne konzumacije rafinisanog šećera i kukuruznog sirupa sa visokim stepenom fruktoze, koji utiču na ljudski metabolizam i rad hormona, dolazi do porasta broja ljudi koji pate od gojaznosti, insulinske rezistencije i dijabetesa tipa 2. Rafinirani šećer može uticati na mozak postupno oštećujući njegove stanice. Jedna istraživačka grupa sa univerziteta u Wisconsinu otkrila je da je način na koji naš mozak reaguje na velike količine rafinisanog šećera sličan načinu na koji reaguje na virus ili na bakteriju, što može dovesti do nedostataka kognitivnih funkcija poput onih povezanih s Alzhajmerovom bolešću.

B.K.

MALI OGLASI

Prodajem dva homogenizatora sa mješačima od po 800 litara. Jedan je sa motorom i reduktorom, a drugi bez. Postolje je od inoxa. Cijena 4100 eura. Napomena: mogu se kupiti i pojedinačno, a cijena u tom slučaju je po dogovoru. Kontakt telefon za sve informacije je 068024339 *

Prodajem povoljno ramove nove đerzonke sa satnom osnovom. Vesko Novović, tel. 067 387 525 *

Prodajem korišćene šestoramne nukleuse LR i oplodnjake LR. Risto Borović tel. 067 634 560 *

Prodajem pčele na ramovima, nukleuse, kompletna društva i prirodne rojeve sa grane. 067455787 *

Prodajem kontejner za pčele sa 48 pozicija za LR košnicu. Prodajem i pčelinja društva na ramovima ili sa košnicama. Za sve informacije pozovite 069/016 289.

*
Prodajem 100 LR košnica kao nove. Povoljno. TI. 067 220 008 *

Prodajem 10 kompleta aluminijskih LR košnica, kasetnu radijalnu vrcalicu sa 24 rama i otklapač saća. Za sve informacije pozovite br. tel. 067 664 345 *

Prodajem 25 LR pčelinjih društava sa komplet opremom i metalnim postoljima. Šabo Kurpejović (Rožaje), br. tel.: 067 219 117. *

Povoljno prodajem pčelinja društva u LR košnicama. Br. tel.: 067 625 804. *

Prodajem pčele i opremu sa eko ramovima. Može kompenzacija za rad u pčelinjaku ili na imanju, automobil, hranu i drva za ogrijev. Telefon: 067 500 495 *

Prodajem LR šestoramne nukleuse sa mladim maticama. Tel. 067/818-517 Nikšić. *

Prodajem povoljno 50 korišćenih praznih LR košnica. Za sve informacije pozovite broj tel. 068 890 090 *

Prodajem LR pčelinje zajednice sa mladim maticama. Kontakt telefon za sve informacije i dogovor je 069/490 688 *

Prodajem 10 pčelinjih društava u DB košnicama sa ovogodišnjim maticama. Cijena 1.500 eura. Za sve informacije i dogovor pozovite br. tel. 069 543 146.

*
Prodajem povoljno 250 oplodnjaka za uzgoj matica. Tip oplodnjaka LR i Rodna voja. Br. tel.: 067 446 420 i 067 401 047. *

Prodajem 20 nukleusa LR i 10 DB društava. Broj tel. 067634560. Prodajem nukleuse DB sa 6 ramova. Cijena 80 eura. Željko Vlahović 067305932. *

Risto Borović. Mijenjam očuvanu, malo korišćenu prohromsku vrcaljku LR sa šest ramova za DB sa četiri rama. Kontakt telefon za sve informacije: 067 691 764 ili viber 068 815 700. *

Prodajem LR društva na 10 ramova bez košnice. Broj mob. tel. 069 502 884. *

Prodajem LR šestoramne nukleuse sa mladim maticama, tel 069/066-573. *

Prodajem više pčelinjih društava u DB košnicama sa AV podnjačom kao i otklapač saća. Telefon 067 260 041. *

Prodajem nukleuse sa 10, 6 i 5 ramova u LR košnicama sa mladim maticama. Bucko Krković 069/560766. *

Prodajem 20 DB/12 ramskih društava. Sve informacije možete dobiti na broj telefona 069 491 936, Nikšić. *

Prodajem LR društva sa mladim maticama. Za sve informacije i eventualni dogovor pozovite broj tel. 069490688.

kuća meda
www.kucameda.me

SOJA PROTEIN

pogača za pčele

preporučuje se kao dodatak ishrani pčela u periodu sezonskog nedostatka polena

SOJA PROTEIN INVERTNI SIRUP

Sastav: glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup i soja.

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: 6 mjeseci.
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: Utisnut na kutiji.

Proizvodi: KUĆA MEDA d.o.o.
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel.: +382 68 844 333
E-mail: kucamedacg@gmail.com
www.kucameda.me

Partner: Savez pčelarskih organizacija Crne Gore
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: spocg@t-com.me

HACCP

1 KG

Proizvodnja pogača u Kući meda obavlja se u registrovanom objektu, broj rešenja Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove: 060-323/16-0306-366/3.

Trenutno se proizvode tri vrste pogača i to:
KLASIK, IMUNO AKTIV I SOJA PROTEIN.

Osnova za proizvodnju pogača je šećer i invertni sirup. Šećer se melje u turbinskim mlinu koji daje izuzetno fine kristale.

Komponenta koja se dodaje u sve tri vrste pogača je pšenično brašno u koncentraciji do 2% u cilju boljeg sjedinjavanja i vezivanja smjese.

Vaše komentare, primjedbe i sugestije možete nam poslati na E-mail:
kucamedacg@gmail.com

kuća meda
www.kucameda.me

IMUNO AKTIV

pogača za pčele

za bolji razvoj pčelinjeg društva

PROBIOTIK
Sadržava korisne bakterije koje poboljšavaju zdravlje pčela i povećavaju otpornost na bolesti.

SUPLEMENT
Sadržava vitamine i minerale koji doprinose jačanju imunog sistema pčela.

Sastav: glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup, probiotik, pšenične mekinje, pivski kvasac, eterično ulje i cimet.

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: 6 mjeseci.
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: Utisnut na kutiji.

Proizvodi: KUĆA MEDA d.o.o.
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel.: +382 68 844 333
E-mail: kucamedacg@gmail.com
www.kucameda.me

Partner: Savez pčelarskih organizacija Crne Gore
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: spocg@t-com.me

HACCP

1 KG

kuća meda
www.kucameda.me

KLASIK

pogača za pčele

Sastav: glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: 6 mjeseci.
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: Utisnut na kutiji.

Proizvodi: KUĆA MEDA d.o.o.
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel.: +382 68 844 333
E-mail: kucamedacg@gmail.com
www.kucameda.me

Partner: Savez pčelarskih organizacija Crne Gore
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: spocg@t-com.me

HACCP

1 KG

Prija
svim
čulima...

Bom
kafa
najboljeg
ukusa i mirisa.

Proizvodi:
Balkan Group Montenegro
81 206 Podgorica